

Corruptibilem & incorruptibilem nō sunt eadem principia.

Impossibile est aliquid fieri ex non ente.

Sicut se habet nunc ad tempus : ita punctus ad lineam.

Commentatoris.

Qui nescit quantum querit: nescit quantum inuenit.

Finis est melior omnibus causis.

Unum in numero est synonymum cum particulari.

Quarti metaphisice
Philosophia prima. i. metaphisice
ca considerat ens secundum quod ens: & principia entis & passiones entis secundum quod ens.

Ens dicitur multipliciter, non equiuoce sed secundum attributionem omnium ad unum idest analogice.

Substantia est primum ens ex quo omnia alia dependent.

Ens & unum idem & una natura & conuertuntur & se consequuntur sicut principium & causa sed non ut una ratione ostensa.

Idem est homo & unus homo: quia non se perantur in generatione vel corruptione.

Eadem sunt que eadem generatione generantur: eadem corruptione corrumpuntur.

Et sunt species unius quot & entis.

Eiusdem scientie est opposita considerare. hoc est oppositorum eadem est disciplina.

Negatio differt a priuatione: quia negatio est remotio alicuius simpliciter: priuatio est negatio alicuius in subiecto. apto nato ad illud.

Sicut numeri in quantum numeri sunt passiones: ita entis in quantum ens.

A circa idem genus versatur dialecticus: metaphisicus & sophista.

Unus scientie. s. metaphisice est speculari ens in quantum ens & que in sunt ei.

Primum principium in aliqua scientia debet esse notissimum in ea & firmissimum.

Prima dignitas est de quolibet affirmatio vel negatio: & de nullo ambo simul.

Impossibile est idem simul esse & non esse est natura prima omnium dignitatum

Qui negat loquelam petit loquelam.

Qui unum non intelligit: nihil intelligit.

Quod non significat unum: nihil significat

Non omne quod videtur & apparet: hoc verum est.

Nihil est quod rationem entis preterferat.

Paucitas instructione logice est magnus impedimentum veritatis in cognitione.

Necessarium non potest aliter se habere.

Adouens omne natura est prius moto.

Accidentis non est accidens: nisi in quantum ambo accidunt tertio.

Unum tantum refertur ad unum.

Contradictio est oppositio: cuius secundum se non est dare medium.

Commentatoris.

Ens non est uniuocum: nec equiuocum: sed est nomen significans plura attributa unum: & est medium inter uniuocum & equiuocum. scilicet analogum.

Omnia que attribuuntur alicui: aut attribuitur unum fini ut omnia sana sano: quod est in animalis: vel unum agenti ut omnia medicinalia ad arte medicine: aut unum subiuncto ut decem predicamenta substantie. idem vult Aristoteles.

Exercitium dicitur sanum: eo quod conseruat sanitatem.

Una scientia non est tantum unius uniuoci sed etiam unius analogi.

Auicenna miscuit scientiam suam cum lege.

Auicenna ponit quod idem esset unum quod conuertitur cum ente & quod est principium numeri. quod non est verum quia multum differunt.

Res non est unam vel ens secundum aliquam dispositionem sibi additam sed est ens & una secundum unam suam essentiam.

Sophista intendit se videri philosophum ut acquirat gloriam vel amicitiam vel gratiam mundanam. sed philosophus inuenit tantum scire veritatem.

Qui negauerit primum principium. s. q. cōtradictoria nō sunt simul vera impossibile est cum philosophari.

Ratio quam significat nomen est distinctio: hoc verū est in speciebus nō autē in iduis diuis.

Quinti metaphisice.

Quod modis dicitur causa tot modis dicitur principium: quia omnes cause sunt principia.

Primū principium est primum. idēz sunt. quia omne principium est primum.

Quattuor sunt cause scilicet materialis for- malis efficiens et finalis.

Aliqua sunt sibiinueniē cause vt exercitium est causa sanitatis et conuersio.

Idem aliter se habens est causa oppositorū sicut gubernator nauis per sui presentia est causa salutis nauis: sed per sui absentia est causa perditionis eiusdem.

Finis est optimū rei.

Causa et effectus simul sunt et non sunt.

Causa et effectus debent simul esse propoz- tionata.

Materia omniū liquefactibilem est aqua.

Necessarium dicitur quattuor modis: vno modo sine quo non potest esse aliquod: vt animal non potest viuere sine cibo. se- cundo modo sine quo non potest esse al- quid bene: vt hominem viuere sine vesti- bus. tertio modo idē est quod violentia vt cum dicitur omnis res necessario est violentia et tristis. quarto modo dicitur ne- cessarium quod non contingit aliter se ha- bere.

Continuum est cuius motus est vnus.

Eadem numero sunt quorum materiaa est vna.

Eadem specie sunt quorum forma est vna.

Ens per se dicitur dupliciter: vno modo qd diuiditur in decem predicamenta. alio modo quod significat veritatem vniuersaliū rei vel propositionis.

Ens per accidens tripliciter dicitur: vno modo quando accidens predicatur de sub- iecto: vt homo est musicus. secundo mo-

do quando subiectum predicatur de acci- dente: vt musicus est homo. tertio modo quando accidens predicatur de accidēte: vt album est musicū.

Extrēma relationis semper sunt diuersa vel re vel ratione.

Onum in substantia facit idem.

Onum in qualitate facit simile.

Onum in qualitate facit equale.

Prius est qd pmo principio ē ppinquius

Potentia actiua et passiuā ad inuicem se res- piciunt: vnde cuiuslibet potentie passiuę cor- respondet actiua et conuerso.

Quantū est quod est diuisibile in partes que insunt: quarum vnaqueqz est hoc aliqd.

Perfectum est cui nihil deest. Et est duplex scilicet perfectum simpliciter extra quod nihil est: Et perfectum in genere.

Commentarius.

Dispositio primi principij ē in quo sūt perfectiones et nobilitates omnium entium nobiliori modo qz sint in seipsis.

Perfectum in genere ē extra quod nihil est alicuius determinati generis.

Mors methasotice dicitur finis.

Quotiens dicitur principium totiens termi- nus et ad huc amplius: quia ens principū est termi⁹ quidā initialis et non conuerso.

Omne attingens finem est perfectum.

Sexti metaphisice.

Metaphisica considerat principia et causas entium in quantum entia.

Substantia et entia sine esse rei non potest co- gno sci per demonstrationem.

Nulla scientia particularis pbat subiectum suū esse: sed supponit ipsum esse.

Omnis scientia vel est actiua vel factiua vel theoretica. i. speculatiua.

Naturalis scientia non est practica. sed specu- latiuā.

Tres sūt partes philosophię et scientię specu- latiuę. s. naturalis. mathematica: et diuina idē est metaphisica. Naturalis cōsiderat res coniunctas motui et materie s; esse: et s; rationem.

Mathematica cōsiderat res cōiunctas se-